

Het onbekende vlinderparadijs Servië

Tekst: Milan Djuric
Vertaling en bewerking: Kars Veling
De Vlinderstichting

Er zijn heel wat bekende vlindergebieden in Europa, waar vlinderaars hun vakantie doorbrengen. Toch zijn er ook nog heel wat plekken die nog niet zo bekend zijn, terwijl ze minimaal zo vlinderrijk zijn. Een van die onbekende gebieden is Servië, dat voor vlinderaars een land vol verrassingen genoemd kan worden. Er zijn inmiddels 194 soorten dagvlinders bekend, terwijl er nog maar weinig vlinderonderzoek is gedaan. Er is dan ook nog veel nieuws te ontdekken: de afgelopen drie jaar zijn er drie nieuwe soorten voor Servië gevonden.

Milan Djuric

De grote weerschijnvlinder (*Apatura iris*), geliefd bij vlinderfotografen.

De vier locaties en Belgrado.

Prime Butterfly Areas in Servië

In 2007 is men in Servië, in samenwerking met De Vlinderstichting en betaald door het Nederlandse ministerie van LNV, begonnen met het in kaart brengen van de belangrijke vlindergebieden in Servië. Deze zullen op een website worden gepubliceerd en ook zal er een boek van verschijnen. Milan Djuric is een van de vlinderaars die daar in Servië aan werken.

Wanneer

Het is moeilijk te zeggen wanneer de beste tijd is voor een vlinderreis in Servië, want er zijn in alle maanden wel vlinders te zien en het echte vlinderseizoen loopt van maart tot in oktober. Uiteraard maakt het uit of je voor speciale soorten gaat, want de meeste soorten hebben maar een beperkte vliegtijd. Als je veel verschillende soorten wilt zien, zijn de maanden mei tot en met juli het meest geschikt. En wat het weer betreft: niemand kan garanderen dat je geen regen hebt, maar van april tot augustus zijn lange regenperiodes zeldzaam in Servië.

Reizen in Servië

Mensen die nog niet veel in Oost-Europa hebben rondgereisd maken zich wellicht zorgen over de wegen. Rondom Belgrado zijn wel snelwegen, maar verder het land in wordt dat steeds minder. Je moet er dus niet van uitgaan dat je 100 kilometer in een uur aflegt, maar over het geheel genomen is er prima te reizen, als je maar rustig aan doet en dus rekening houdt met wat langere reistijden. In dit artikel zullen we het over reizen hebben en niet over het aantal kilometers, omdat de snelheid sterk afhankelijk is van de kwaliteit van de wegen, maar ook of je veel door dorpjes en steden heen moet. Wat openbaar vervoer betreft is Servië een land van bussen en deze rijden redelijk frequent en zijn niet duur. Gebruik van de trein is hier, zoals in meer Oost-Europese landen, niet aan te raden.

Wat betreft de onderkomens in Servië varieert dat van berghutten waar je net een bed hebt tot redelijke hotels en motels. Luxe hotels hoeft u, buiten de grote steden, niet te verwachten. Er zijn nauwelijks campings in Servië, maar 'wild' kamperen of je tent opzetten bij een boer op zijn land is wel mogelijk.

De berghut op de Stol is wat moeilijk te bereiken, maar vanaf daar is het wel prima wandelen in een gevarieerd en vlinderrijk gebied.

Waar moet je heen?

Servië heeft vele tientallen schitterende vlindergebieden en als je maar enkele weken hebt zul je moeten kiezen. Hieronder een korte beschrijving van vier geheel verschillende gebieden.

Stara Planina

Een van de topgebieden is wel de bergketen van de Stara Planina. Het verhaal gaat dat vlinderaars hier op één dag honderd dagvlindersoorten zagen. Dat is mijzelf niet gelukt, maar wel had ik, samen met een Belgische vriend, maar liefst 88 soorten. Uiteraard gaat het niet alleen om het aantal soorten, maar het geeft wel de grote vlinderrijkdom van het gebied aan. Er zijn bijzondere erebia's te zien zoals amandeloogerebia (*Erebia alberganus*), oostelijke glanserebia (*E. ottomana*) en bulgaarse bergerebia (*E. orientalis*), maar ook andere soorten zoals de balkanvuurvlinder (*Lycaena candens*). Stara Planina is een langgerekte bergketen in Zuidoost Servië met als hoogste piek de Midzor, van 2168 m. De kam van het gebergte is de grens tussen Servië en Bulgarije en aan beide zijden zijn prachtige gebieden te vinden. Een goede locatie is Babin Zub, waar een prettige berghut is met uitstekende wandelmogelijkheden. Mensen die wat meer luxe willen kunnen een hotel nemen in de stad Pirot en daarvandaan noordwaarts de Stara Planina in gaan. Afhankelijk van waar je precies heen gaat is het vanaf Belgrado 3,5 à 4 uur via de grote weg en nog zo'n 1 tot 1,5 uur over kleinere, lokale wegen.

Tara

In het westen van Servië ligt, langs de rivier de Drina, de berg Tara (4-5 uur vanaf Belgrado over redelijke wegen). Hoewel deze met 1544 m. niet echt hoog is, zijn er wel meer dan 130 soorten dagvlinders gevonden. Het is een van de best onderzochte gebieden in Servië. Soorten als gentiaanblauwtje (*Maculinea alcon*), roodbonte parelmoervlinder (*Euphydryas maturna*), alpenhooibeestje (*Coenonympha gardetta*) en heremiet (*Chazara briseis*) zijn hier te vinden. Er zijn diverse hotels hier en je hoeft geen grote afstanden te rijden, want je kunt wandelend erg veel mooie plekken met veel vlinders bereiken. Het weer is hier in de warme zomermaanden buitengewoon aangenaam en stabiel. In het voorjaar is het wat wisselvalliger.

Stol

Een andere kleine berg die het waard is om te worden bezocht is Stol. Dat betekent tafel en we hebben hier dan ook te maken met een tafelberg. Dit is een berg waarvan de bovenzijde sterk is afgeplat. Ook deze is niet erg hoog (1155 m.). Er is bij Stol niet veel keus in accommodaties. Er is een berghut met een schoon bed en de mogelijkheid om van de keuken gebruik te maken, maar verdere luxe is er niet. Dat wordt ruimschoots gecompenseerd door de schitterende en vlinderrijke omgeving. Rondom de hut zijn prachtige uitgestrekte bloemenweiden en op loopafstand kom je bij kalkkrotten, wat altijd garant staat voor veel vlinders. Het is verleidelijk om alle bijzondere vlinders uit dit gebied op te sommen, maar we zullen ons beperken tot oostelijk dambordje

Milan Djuric

Behalve het mooie landschap zijn er in Servië veel vlindersoorten die in Noordwest Europa niet voorkomen.

Milan Djuric

Het turks hooibeestje (*Coenonympha leander*) heeft een beperkte verspreiding in Europa, maar komt regelmatig voor in Servië.

Chris van Swaay

Het geelbandspikkeldikkopje (*Pyrgus sidae*) is op diverse locaties in Servië aanwezig.

Het witgezoomd spikkeldikkopje (*Pyrgus carthami*) komt vooral in het zuiden van Servië voor.

Er zijn veel vlinders te zien in Servië, zowel veel soorten als grote aantallen.

Het Servische PBA-team met bezoek uit Nederland, van links naar rechts: Iwan Dodok, Kars Veling, Predac Jakšić, Chris van Swaay en auteur van dit artikel Milan Djuric. Niet op de foto medewerkster Aleksandra Grozdanović.

(*Melanargia larissa*), zwarte erebia (*Erebia melas*), turks hooibeestje (*Coenonympha leander*) en geelbandspikkeldikkopje (*Pyrgus sidae*). Het is ongeveer vier uur rijden vanaf Belgrado, twee uur snelweg en twee uur lokale wegen. De laatste twee kilometer naar de hut zijn van slechte kwaliteit. Je kunt wel met de auto tot aan de hut en daar moet je deze gewoon laten staan en dagenlang wandelingen gaan maken door het prachtige landschap. Het is een plek waar je meerdere dagen kunt vertoeven.

Jelašnička klisura

Vlakbij Niš ligt een kleine kloof van zo'n 300 meter lengte, die bijzonder veel vlinders herbergt. Ook al is het een klein gebiedje, je kunt er zo een hele dag doorbrengen. Voor dit gebied moet je een heldere zonnige dag uitkiezen, erheen rijden, je auto parkeren en vervolgens keer op keer de kloof doorzoeken. Zelfs de vijfde maal dat je de kloof doorloopt heb je nog weer nieuwe vlinders. Zo kom je hier vetkruidblauwtje (*Scolitantides orion*), zuidelijke aurelia (*Polygonia egea*), tijmblauwtje (*Maculinea arion*) en oostelijk esparcetteblauwtje (*Polyommatus admetus*) tegen. Ben je het op een gegeven moment toch zat, dan kun je de Suva Planina (ofwel 'droge berg') iets verder in. Daar vind je, naast de nodige vlinderrijke plekken, ook een berghut met lekker eten! Bij Jelašnička Klisura zelf is geen accommodatie, maar een klein stukje verder rijden en je hebt een bronnengebied Niška Banja, waar een aantal heel redelijke hotels zijn. De geschatte reistijd vanaf Belgrado is drie uur, voornamelijk over autowegen alleen de laatste tien kilometer is over lokale wegen. Nog wel een waarschuwing: ondanks de hoogte kan het op deze locatie in de zomer erg heet worden.

Tot slot

In sommige hotels en in grote steden zal het basaal communiceren met engels en Duits wellicht nog wel gaan, maar op het platteland en in de berghutten is Servisch de enige taal. Als je gewoon mooie gebieden en veel vlinders wilt zien en houdt van het communiceren met 'wat en hoe' en handen en voeten dan is Servië prima te bereizen. Als je echt speciale soorten wilt zien, niet graag improviseert met taal of in weinig tijd veel gebieden wilt bezoeken is het verstandig om met een lokaal bekende gids op pad te gaan. Voor meer informatie over vlinders in Servië en ook een checklist met alle vlindersoorten die er voorkomen kunt u de website <http://leptiri.beograd.com> bezoeken. Ook kunt u de auteur per e-mail bereiken voor concrete vragen (in het engels): Milan Djuric djuricm@ikomline.net.